

VAAROJEN KAUPUNKI

VAARAN VUODET 1

Mirva Saukkola

Mirva Saukkola

Vaarojen kaupunki

Saga Egmont

Vaarojen kaupunki

Cover image: Midjourney & Shutterstock

Cover design: Lisa Bygdén

Copyright © 2024, 2026 Mirva Saukkola and Saga Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727382135

1st POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser. It is prohibited to perform text and data mining (TDM) of this publication, including for the purposes of training AI technologies, without the prior written permission of the publisher.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Vognmagergade 11, 2, 1120 København K, Denmark

Luku 1

Viola napautti karminpunaiseksi lakatulla kynnellään hopeisen puuterirasiansa auki ja tarkasteli sen pikkupeilistä kuvajaisiaan. Huulten punaus oli kohdallaan eikä punaa ollut ajautunut homssumaisesti etuhampaisiin. Kesakkojen pilkuttama nenä kiilsi vähän, mutta vain sen verran, ettei Viola vaivautunut tuputtamaan sitä puuterihuiskullaan. Se sai nyt kelvata sellaisenaan. Kastanjanruskeat hiukset, jotka hän oli muotoillut papiljottien avulla laineille, olivat yhä siististi neulalla kiinnitettyinä kohdallaan. Viola oikoi vielä kermanvärisen paitapuseronsa huivikauluksen ja suoristi siihen kiinnitetyn, tummasävyisillä markasii-teilla koristetun rintaneulan. Hän näytti mitä asiallisimmalta, 27-vuotiaalta nuorelta naiselta. Ja juuri sellaiselta hänen nyt tulikin vaikuttaa.

Hän sulki puuterirasian ja siveli hellästi siihen kaiverrettua, jo hitusen tummunutta monogrammia, A. Ö. Se ei viitannut häneen, vaan äitiin, Astrid Saariseen, omaa sukua Öhmaniin, joka ei valitettavasti puuterirasiaansa enää tarvinnut. Sen jälkeen, kun

Violan rakas Kaarle-isä oli kaatunut yli-ikäisenä, jo neljäkymmenen vuoden rajapyykin ohittaneena nostomiehenä Kannaksen suurhyökkäyksessä kaksi vuotta sitten, äiti oli vajonnut omaan todellisuuteensa, jonne muut eivät mahtuneet.

Hermoromahdus, sellaiseksi lääkärit sitä kutsuivat. Viola ei kuitenkaan ollut varma, oliko kyse romahduksesta. Ennemminkin hänestä voitaisiin puhua tyhjentymisestä. Se kujeileva, hassutteleva tai toisinaan hänelle ja isälle temperamenttisesti raivoava Astrid oli poissa. Kellokosken sairaalasängyn valkoisten lakanoiden välissä makasi nyt vain vaiennut kuori, joka muistutti etäisesti äitiä. Hän hengitti rohisevasti, mutta se oli ainoa ääni, jonka äiti suustaan päästi. Hän ei enää nauranut, laulanut eikä ennen kaikkea puhunut.

Viola sai kantaa tämän tragedian yksin. Sen jälkeen, kun äiti – aikanaan lumivalkoisessa tennisasussa Kulosaaren kesäkasinon nuorukaisten kanssa flirttaillut kaunotar – oli kapinallisuudessaan rakastunut isään, oli suku kääntänyt hänelle selkänsä. Oli ylipäättään ihme, että vanhemmat olivat kohdanneet, sillä verinen vapaussota oli juuri päättynyt tuolloin kesällä 1918. Punaisten sotilaita oli teloitettu tuhatkaupalla ja ennen niin kaunis, meren sy-leilyssä lepäävä Suomenlinna oli muuttunut kauhistuttavaksi kalmistoksi, jossa kärsivät punavangit kuolivat nälkään, espanjan-kuumeeseen ja suolistoa mylläävään punatautiin. Niinpä eri kansankerrokset suhtautuivat toisiinsa epäluuloisemmin kuin koskaan. Porvaristo pitäytyi omissa poteroissaan, työväki ahtautui omiinsa. Isä ei onneksi ollut pestautunut punaisten joukkoihin, vaikka päätös olikin kiikkunut vaakalaudalla.

Mikäli isä ei olisi ollut niin taitava jalkapalloilija, äiti ei koskaan olisi päättynyt katsomaan potkupallo-ottelua porvarillisen Helsingin urheiluliigan ja työväenluokkaisen Käpylän Tarmon

välillä pikkuveljensä Jonaksen kanssa elokuun alkupäivinä. Kun Astridin ja Kaarlen katseet olivat kohdanneet, ilmassa säkenöivät salamät. Nuoret karkasivat vihille ja isoisa Gustaf paitsi raivostui, sai jonkinasteisen sydäninfarktin, joka sitten johti ennenaikaiseen kuolemaan. Sen jälkeen Alexandra-isoäiti, joka oli vanhan venäläisen aatelissuvun kasvatti ja tunnettu melodramaattisesta käytöksestään, kirosi kapinallisen, luokkarajojen yli harppovan kuopustyttyänsä ja ilmoitti, ettei enää milloinkaan halunnut nähdä tätä. Myöhemmin päätös tosin horjui ja Alexandran oman terveydentilan järkkyyssä hän lähetti tyttärelleen lukuisia kirjeitä, joissa hän aneli tätä saapumaan luokseen.

Epäsäätyisen avioliiton myötä Astridin vitivalkoiset tennisasut vaihtuivat käytännönläheisiin, harmaisiin villakangasleninkeihin, ja ylväällä pylvässängyllä kruunattu neidonkammari Kulosaaressa vetoiseen vuokrahuoneeseen Merimiehenkadulla työläisköyhälistön asuttamassa Punavuoreessa. Paljon ankeampaa asuinpaikkaa kaupungissa tuskin olisi saattanut kuvitella, sillä elämäntoimittamien, kodittomien miesten yömaja sijaitti vain korttelin päässä. Läheisen sataman ja sieltä kaupungin riemuihin rientävien merimiesten vuoksi naamansa räikeästi maalanneet ilolin-päivystivät kadulla jo aamunkoitosta alkaen.

Karuista olosuhteista huolimatta Kaarlen ja Astridin salamana syttynyt rakkaus oli kuitenkin jatkanut leiskumistaan ja tuottanut Violan, tuon kahden kansankerroksen väliin syntyneen tytön. Perhe ei voinut kerskua rikkauksillaan, mutta Kaarlen palkka Sinebrychoffin panimon autokuskin apumiehenä ja Astridin satunnaiset kotiopettajan työt laiskanläksyjä saaneiden oppikoulu-laisten opastajana riittivät kohtalaiseen elantoon. Kaupungin hienoimmat perheet eivät turvautuneet Astridin kotiopettajankykyihin, sillä se olisi saattanut sulkea heidät lopullisesti ulos Alexan-

dran näyttävien kutsujen vieraslistalta, mutta tavalliset porvarisperheet kyllä. Eivät insinööri Hagman vaimoineen tai tukku-kauppias Merimarto edes tienneet, miten ylhäinen ja rahassa rypevä perhe matriarkka Alexandra Öhmanin johtama klaani oli. Heille ainoa tärkeä asia oli saada kunnialla valkolakki laiskotelevien, oppitunteja kernaammin jazzkahviloissa aikaansa tuulaavien jälkeläistensä päähän. Ja siinä tehtävässä Astrid onnistui paremmin kuin monet oppikoulujen arvostetuimmista opettajista.

Viola ei muistellutkaan koskaan lapsuudessaan puutetta. Ei hän yhä hienosti pukeutunut ollut kuin koulutoverit, vaikka Astrid yrittikin muuntaa omia vaatteitaan pikkutytön koolle sopivaksi. Sen sijaan mielikuvituksen avulla tehtäviä seikkailuja perheessä riitti senkin edestä. Isä vei hänet usein Punavuoren köyhälistökorttelista kohti rantaa ihailemaan valtamerilaivoja, ja sitten Viola ja Kaarle miettivät, minne he niillä matkustaisivat. Ehkä trooppiseen Brasiliaan syömään makeita banaaneja tai sitten eksoottiseen Egyptiin ihastelemaan pyramideja? Kotona äiti aina lauloi, varsinkin Schubertin herttaisia liedejä. Ne puolestaan kuljettivat Violan keijukaiskuninkaan hallitsemiin saksalaismetsiin.

Aina yhtä tiukan korkeakauluksiseen pitsipuseroon ja kolminkertaiseen helminauhaan sonnustautunut Alexandra-mummikin alkoi pehmetä. Ei, perheenpetturi Astridia, tuota kupeidensa häpeällistä hedelmää hän ei halunnut nähdä. ”Mutta tuokaa se onneton pikkutyttö tänne, pitäähän hänen oppia puhumaan kunnonla venäjää sivistyneiden ihmisten tavoin”, suvun tiukkailmeinen matriarkka oli kimittänyt falsettiin kohoavalla äänellään ja niin Viola tutustui äidinpuoleisen perheensä menneisyyteen, vaikka Astrid-äiti tarkkailikin koko touhua pitkin hampain.

Kun jo ikääntynyt Alexandra menehtyi keuhkokuumeeseen

vain vähän talvisodan syttymisen jälkeen, Astridin silmät olivat kaikkien hänen kokemiansa pettymysten vuoksi rutikuivat, mutta Viola suri rakasta mummiaan koko sydämostään. Isän puolelta hänelle ei isovanhempia oltu siunattu. Olihan Kaarle-isä huuto-laispoika, joka oli joutunut lunastamaan katon päänsä päälle, kuluneen viltin untensa suojaksi ja ohuen viipaleen leivänkyrsää Espoon maalaiskunnassa jo yhdeksänvuotiaasta asti työllään maatilalla. Kuitenkin isän into oppia, palo urheilua kohtaan ja halu turvata perheelleen parempi asema olivat tehneet hänestä arvostetun kansalaisen, jonka moni sekoitti helposti herrasmiehiin.

Nyt kuitenkin myös rakas Kaarle-isä makasi mustan mullan alla – onneksi kuitenkin siunatussa maassa, sillä toisin kuin Neuvostoliiton raakalaiset, suomalaiset olivat kuljettaneet kaatuneet kotiin omiin kirkkomaihin haudattaviksi. Isä nukkui nyt Hieta-lahden hautausmaalla, jossa Viola vieraili liki joka sunnuntai ker- tomassa tälle kuulumisiaan. Meren äärellä sijaitseva hautausmaa oli omiaan isän viimeiseksi lepopaikaksi, sillä tuulen hyväillessä Violan hiuksia hän muisti aina ne mielikuvitusmatkat, joille he olivat fantasioissaan isän kanssa lähteneet valtamerilaivoilla. Jonas-eno oli kaatunut paljon isää aiemmin, jo talvisodassa.

Astrid eli omassa unimaailmassaan mielisairaalan tiukasti vartioitujen porttien sisäpuolella. Elettiin huhtikuuta 1946 ja Viola oli melkein yksin maailmassa. Hän sai pitää itsestään huolta, mutta helppoa se ei ollut. Raha teki tiukkaa, sillä suku ei juuri auttanut häntä. Olivat he toki maksaneet hänen opint- tiensä Helsingin Saksalaisessa koulussa ja hankkineet asuntopu- lan riivaamassa kaupungissa hänelle Kaivopuiston läheisyydestä alivuokralaiskortteerin äidin tädin, sinänsä hyväntahtoisen mutta iältään Violan mielestä noin 150-vuotiaan Hedvigin luota. To- dellisuudessa Hedvig tosin oli vasta vähän päälle seitsemänkym-

menen. Joka ilta pitäessään torkahtelevalle tädilleen seuraa Viola pelkäsi kuolevansa pitkästymisen vuoksi. Eipä Hedvig häneltä seuranpitoa juuri enää odottanutkaan. ”Mene, tyttökuulta, vaikka eläviin kuviin tai kaakaolle Fazerille. Nuorena pitää elää – näin vanhana kuin minä voi yhtä hyvin torkkua kiikkustuolissa”, hän oli kehottanut Violaa.

Hedvig kuitenkin harvemmin löysäsi omia kukkaronnyöre-jään ja tuki sisarentyttärensä vapaa-ajan rientoja, joten Violan oli liki mahdotonta noudattaa hänen kehotustaan vähillä varoillaan. Useimmiten hän päätyikin vain yksin kävelylle meren rantaan haaveilemaan jo aikanaan isän kanssa unelmoimistaan matkoista maailman ääriin. Miten hän halusikin nousta espanjalaisia portaita ylös Roomassa tai seistä valtamerilaivan kannella sen lähestyessä New Yorkin satamaa ja ohittaessa ylvään Vapaudenpatsaan! Rakkaudesta hän sen sijaan ei juuri haaveillut. Niin moni nuorukaisista, joiden kanssa hän oli ennen sotaa tanssinut gramofonin tahdissa kotihipoissa, oli kaatunut ja päätynyt sankarihautaan. Lemmen saralla Viola oli vielä sangen kokematon ja sellaiseksi hän uskoi jäävänsäkin, sillä 27 vuotta oli mitä selkeimmin jo vanhanpiian ikä. Harva herra enää katseli niin vanhoja naisia, ja jos vilkuilikin, Viola tuskin oli tavoitelluimpien poikamiesten morsius ehdokkaiden joukossa halveksutun taustansa vuoksi. Jollekin tehdastyöläiselle tai taksisuharille hän yhä saat-taisi kelvatakin.

Viola arvosti itseään kuitenkin sen verran, että ymmärsi valinnan olevan vapaaehtoinen. Hän tiesi, että vaikkei hän ollut leiskuvakutrisen Rita Hayworthin tai viileän vaalean Marlene Dietrichin tasoinen suuren maailman kaunotar, nuorukaiset pitivät häntä silti pirteydessään ja sanavalmiudessaan sangen viehättävänä. Mutta ei hän silti suostunut siihen, että hänen läsnäolonsa

lunastettaisiin elokuvalipun tai kaakaokupin hinnalla. Nuoret miehet, joita hän oli sodan jälkeen tapaillut, olivat arvaamattomia, pelottaviakin. Sodan julmuus ja raakuus olivat tappaneet ihmisen monien heidän sisältään. Viola myös tiesi, että osa heistä oli pysynyt rintamalla taistelukunnossa höökypulverina tunnetun ihmeaineen vuoksi, joka silloin oli antanut heille voimia, mutta jonka puute nyt lähinnä turmeli heidän tapansa. Siksi nuo nuorukaiset saattoivat kuvitella, että tyttö oli ostettavissa, ja liu'uttaa kätesnä elokuvateatterissa hameenhelman alle. Tämä sai Violan vain läimäyttämään heitä ja poistumaan dramaattisesti paikalta.

Niinpä Viola oli päättänyt pyrkiä kohti itsenäisyyttä. Hän halusi omalla osaamisellaan tienata kylliksi rahaa, jotta voisi muuttaa omilleen pois Hedvig-tädin keittiön takana sijaitsevasta surkeasta kopperosta. Ei hän ollut niin naiivi, että olisi kuvitellut saavansa samanlaista, yleistä asuntoa valtavine divaaneineen ja valkoisine puhelimineen kuin Lea Joutsenon tähdittämissä kepeissä elokuvakomedioissa. Hänelle kyllä riittäisi yhtä vaatimaton asunto kuin hänen lapsuudenkotinsa hellahuone oli – kunhan Viola vain olisi sen herratar. Mutta vielä siihen ei ollut mahdollisuuksia. Yksitoikkoinen konekirjoittajattaren työ herra Lindgrenin konttorissa laatimassa tämän sähköliikkeen laskuja ja työlähteitä oli todennäköisesti paitsi Helsingin pitkästyttävin, myös surkeimmin palkattu pesti, Viola mietti. Nyt siihen ehkä tarjoutuisi kuitenkin muutos.

Luku 2

Violan onnen avaimena oli Erik. Reilu, rakas serkkupoika, joka oli aina suhtautunut Violaan toisin kuin hänen muu perheensä ja etenkin hänen äitinsä. Aina, kun Viola oli nähnyt äidin vanhemman sisaren, Ingrid-tädin, tämän suu oli kavennut ilkeän näköiseksi viivaksi. Jokainen Astridin teko oli herättänyt Ingridissä paheksuntaa. Hän ei milloinkaan edes suostunut kätelemään Kaarleä. Kun isä oli kaatunut, hän oli ilmoittanut, että Kaarlestä oli kaikesta huolimatta ehkä edes isänmaalle hyötyä.

Ingridin aviomies Axel Persson oli ilmeetön aave, jonka pääasiallisena tehtävänä oli rahan ansaitseminen taloudelle tuonti- ja vientiliikkeellään, ja voi pojat – kyllä siinä taloudessa rahaa tarvittiinkin! Ingrid, joka omasta mielestään kuului seurapiirien kuningattariin, kävi laitattamassa viikoittain kullanvaaleat hiuksensa näyttävälle nutturalle kaupungin kalleimmassa salongissa, jota piti salaperäinen ranskalaisherra monsieur Michel. Paris-kunta viihdytti viikoittain ministereitä, pormestareita ja muita silmäätekeviä juhlissaan, joissa pöytään oli aina katettu kalliit

ROMANTIikkaa ja Vaaran Tuntua SODANJÄLKEISESSÄ HELSINGISSÄ

Viola on 27-vuotias sihteeri, jonka elämä on yksinäistä. Isä on kuollut ja surun murtama äiti enää kuori itsestään. Violan arkeen tulee kuitenkin kaivattua jännitystä, kun hän tutustuu komeaan brittiin, Henry McMillaniin.

Mies haluaa Violan pestautuvan sveitsiläisen liikemiehen sihteeriksi ja vakoilevan tämän touhuja englantilaisten – ja koko Euroopan – hyväksi. Viola suostuu miehen pyyntöön, mutta ymmärtää pian olevansa osa hengenvaarallista operaatioita. Onko sydän johdattanut hänet pahemman kerran harhaan?

Mirva Saukkola (s. 1970) on suomalainen kirjailija ja journalisti. *Vaarojen kaupunki* julkaistiin alun perin jatkokertomuksena Anna-lehdessä.